

פרוטוקול מס' 28/ד

מישיבת הועדה לחינוך ותרבות, מיום ד', ג' בשבט תשס"ו (26.1.56), בשעה 9.10.

- נכחין: חברי הועדה: ש. פרסיץ - היו"ר
 ש. כפרית
 ד. נצר
 א. רוזאל-נאור
 ב. כצנלסון
 ר. צברי
 י. סטילנסקי
 ס. גריידי
 א. ברמן
 א. כלפון

נוכחים: פרופ' מזר - רקטור האוניברסיטה
 ד"ר אבידור - מנהל משרד החינוך והתרבות

סדר-היום: סקירת פרופ' מזר על מצב האוניברסיטה העברית

היו"ר ש. פרסיץ: אני פותחת את הישיבה.

ראינו חובה לעצמנו לפני שנכנס לדיון בתקציב לבקש טכני למסור לנו על קורות האוניברסיטה מהזמן שהתראינו לאחרונה. היינו רוצים לדעת מהו המצב כעת, מהו מספר התלמידים, האם סכר הלימוד שהועלה פגע במספר התלמידים, כמה תלמידים הזדקקו להלוואה, מהי התפתחות האוניברסיטה בכל המדעים, האם עליה בידכם לפלא את אותו מספר טכני דיבר עליו לפני שנה ולאחרונה - מהו תקציבכם לשנה הבאה.

פרופ' מזר: בראש וראשונה אני רוצה להביע את רגשי תודתי ליו"ר ועדת החינוך של הכנסת על ההזמנה להופיע לפניכם ולהרצות על עניני האוניברסיטה. אינני יודע אם אהיה צמוד בדיוק לשאלות שהיו"ר העלתה, ואשמך מאוד אם תעמיד אותי על אותם דברים שאחסיר.

ראשית כל ברצוני לומר כמה דברים כלליים על מצב האוניברסיטה העבירה היום, זמן לא רב לאחר שנפתחה שנת הלימודים. בודאי זכור לכם כי היינו נאלצים השנה לאחר כמעט ב-10 ימים בפתיחת שנת הלימודים בגלל שביתת התשלומים של תלמידי האוניברסיטה וכל אותה תסבוכת שנבעה מתוך החלטת הועדה מיעצת להעמיד את סכר הלימוד על 200 ל"י וליצור אותה קרן הקלה שדובר עליה. אני רוצה לומר שהשתלשלות הענינים לאחר השביתה הייתה כך כמו שסיערנו בראש, הכל נכנס למסלול יפה מאוד, התברר שהקשיים הם הרבה פחות קטנים משאמסר היה להניח. קרן הסטיפנדיות העומדת לרשות הסטודנטים לא רק שהיא מספיקה אלא אף יטאר עודף. הוגשו קרוב לאלף בקשות לסטיפנדיות נוספות, אבל הסכום הכולל אינו מגיע לאותו תקציב שעומד לרשותם. יתר על כן, הכרזתי השכם והערב שאף תלמיד לא יצטרך להפסיק את לימודיו בגלל שכר הלימוד, וכל אחד ראוי באופן אינדיבידואלי לפנות אל רקטור האוניברסיטה ולבוא אליו בטענות. מספר האצטים שפנו אלי טחודש נובטבר ען סוף ינואר היה שניים, והתברר ששניהם פנו מפני שלא ידעו את הפרוצדורה. בכלל, לא קיימת כעת כל שאלה כזו ונדמה לי שיש שביעת-רצון מוחלטת מכל הצדדים.

כעת הקושי הוא בכיוון אחר לגמרי, נוצרה אווירה, אצל חלק מהסטודנטים, לפרוש מהסדרות הסטודנטים בגלל זה שלא הסכימו לאותם צעדים שנקטה ההסתדרות בזמן השביתה. ויש לי כעת תפקיד של מנטר, אני מסתדל לשכנע אותם שהדבר לא יקרה ומנסה איכשהו להביא שלום ביניהם. הועדה הפריטטית פעלה ופועלת עדיין, נדמה לי לשביעות-רצון כל הצדדים, ואפשר לומר שבחזית זו שולטים כעת הלום והללוה ואין יותר בעיות כרוכות בעניין זה.

בהזדמנות זו ברצוני לציין שהמטלה שלמה את הבטחתה לתת סכום של 30 אלף ל"י לקרן הסטיפנדיות, היא הכניסה את הכסף הזה שעומד לרשות הסטודנטים.

הייתי רוצה לומר מלים אחדות על ההתפתחות האקדמית. השנה ישנה התקדמות ניכרת מאד בשטח האקדמי באוניברסיטה. אם אני אומר בשטח האקדמי, כוונתי לשלשה שטחים והם - מחקר, הנדסה והשכלה. ראשית כל אעמוד על מספר התלמידים. השנה לומדים באוניברסיטה למעלה מ-3000 תלמיד, עדיין אין סיכום אחרון, אבל כפי הנראה המספר עולה על 3000, וזה חוץ מתלמידי המחקר. עם אלה הכספר יגיע ל-3500 בערך. זוהי עליה ניכרת ויש לנו קסיים מבחינת הטקום.

יש עוד "צרה" אחת שהיא עובדה מאד מפליאה שכדאי לציינה בקורת-רוח - יש עליה גדולה מאד ברצון ללימודים, בהתלהבות, בפטום של הלימוד אצל הסטודנטים. ההתעניינות היא יותר גדולה מאשר ציינתי בסנים קודמות. קודם-כל הדבר מתבלט בזה שאנו רואים השנה בהירה גם לסקצויות בלתי מעשיים, עיוניים. נרשמו הרבה תלמידים לטדעי הרוח וטדעי היהדות, יותר מסאמטר היה לסער טראס. אולם ההרצאות בסקצויות כמו תב"ך והיסטוריה שלמים עד אפס טקום ולא היינו מוכנים לקראת זאת, להיפך, אנשים הזדרזו וחיברו קינות על הטעב הנורא בסדינת ישראל, על המטריאליזם וחסור ההתעניינות בסקצויות עיוניים ועוד ועוד.

אם בפקולטה לרפואה הרצון ללמוד בה הוא עצום, כ-400 איש רצו להרשם. אנו קיבלנו את המכסימום שיכולנו, כ-60 תלמיד. יש הגדלה ניכרת בפקולטה לחקלאות וגם בפקולטה לטדעי הטבע. לעומת זאת ישנה ירידה במספר התלמידים בפקולטה למשפטים. אתם צריכים לזכור שיש בכלל הגדלה במספר הסטודנטים והמעניין הוא - הנהירה לפקולטה לכנעי הרוח, זוהי עובדה שכדאי לציין אותה.

אציין כמה עניינים הנוגעים במיוחד לפקולטה זו. כפי שאתם יודעים קיימות באוניברסיטה 6 פקולטאות ושני בתי-ספר נוספים. אטר לפקולטה לטדעי הרוח, היא גם היום חוט הסדרה של האוניברסיטה, לפרות סמבחינת הממטץ וההוצאות הכספיות וכל הכרוך בהשגת טורים הקסיים בפקולטה לטדעי הטבע ורפואה הם יותר גדולים. השנה אנו הגענו לידי ארגון מתקבל על הדעת של הפקולטה לטדעי הרוח. היא כוללת 4 טלונים. הטוטב טכון אינו אומר הרבה, זה רק חטיבה לימודית ומחקרית טיוחדת. בטרכו עומד הטכון לטדעי היהדות שמספר טוריו 26 טלבד תלמידי מחקר וכינצא באלה. בטכון זה ישנן המחלקות הבאות: ספרות עברית, לטון עברית, היסטוריה ישראלית, תב"ך, גלטוד, טילוסופיה עברית, טוציולוגיה, משפט עברי, ארכאולוגיה וידיעת הארץ. כטובן שכל אחת ממחלקות אלה מתחלקת בעצמה לחלקים קטנים יותר, למטל, המחלקה לפרות עברית כוללת ספרות עברית של כל התקופות, ואגב, יש קטרה טיוחדת לאידיש, כעת אנו חושבים להכניס גם את לדינו כחלק מינטגול של שטח לימוד זה.

טוסד כזה כטו הטכון לטדעי היהדות קיים כבר 30 שנה והמציין אותו הוא - אין הוא טוסד טגור ומטוגכ בתוך עצמו טבו יוטבים פרופטורים וטורים וטרצים העוסקים בהוראה ומחקר כל אחד בפני עצמו. אלא יש כאן עניינים אחרים לגמרי. יש אצלנו טה טוקרא, פרויקטים, טלוטר מפעליה טטותפיים. יש הרבה טוטדות בישראל, חברות ואגודות טונות, בהם אנשים שלנו טטלמים תפקידים טרכזיים. אביא דוגטאות אחדות: האקדמיה ללטון עברית, כטובן שכמעט כל חברי האקדמיה הם אנשי האוניברסיטה, ברואטה עומד הפרופטור ללטון עברית של האוניברסיטה. זהו פרינציפ טל יעובר, וזה לא רק לגבי האקדמיה ללטון עברית. גם בחברה להיסטוריה ואתנוגרפיה וידיעת הארץ, וחברות דוטות, אנשי האוניברסיטה עומדים בראט. הוא הדין לגבי פירטומים הטוצאים על ידי טוטדות כטו טוסד ביאליק, למטל האנציקלופדיה הטקראית, פדגוגיה וכו'. הרי מפעלים אלה בחלקם הגדול טוצאים לפועל על ידי אנשי הטכון לטדעי היהדות. או טכון אחר.

בנוגע לסכון למדעי היהדות הייתי רוצה לציין עוד דבר, שזהו הסוסד היחידי סטוג זה בארץ, וגמידה גדולה בעולם היהודי בכלל, בהיקפו הרחב וביחוד ברוחו. הקושי העיקרי הוא - כוחות הוראה וכוחות מחקר. במליה אחרות, מוטל עלינו התפקיד לחנך בעצמנו את הכוחות האלה. אין שום תקווה לקבל כוחות מחוץ לארץ. להיפך, יש וממנטי הסכון יוצאים לחוץ לארץ, למוסדות כמו "היברו יוניון קולג" ואחרים, הניזונים על ידי הסכון ליהדות. כל הנטיבות להשיג כוחות מחוץ לארץ לא הצליחו, לפרות כל המאמצים שעשינו וכל ההבטחות, אנשים לא רצו לעזוב את "סיר הבשר" וקדרת הדגים של ארצות הברית וסקוטות אחרים ולבוא אלינו. כעת אנו פתחנו "אכספורט" של אנשי מדע, וזה לא רק במדעי היהדות. אני יכול לאזכיר שורה של מקצועות בהם אנשים שאלנו עברו לחוץ לארץ בגלל טיבות טובות. רחמי, אלה אנשים שאין אנו יכולים להעסיק, או שלא רצו להשאר בארץ, או מפני שמציעים להם משרות בחוץ לארץ. אנו דלים מאוד בכוחות הוראה. כמעט על כל אחד ואחד מוטל עול כבד של עבודה. קשה לתאר את סדר-יומו של פרופסור או סרצה או איש מחקר בסכון למדעי היהדות; זהו ממסך קשה שאין כוהו, ואם תשאלו למה אנו כה קטנים בנתינת כוחות הוראה שלנו למוסדות אחרים בארץ, על כך אני רוצה לענות שכמעט אין כל אפשרות להשיל על כוחות אלה עבודה נוספת. את כוחותינו הצעירים אנו מסס הורסים, אנו מביאים אותם לידי מצב של חוסר מוצא, מטילים עליהם בלי קץ תפקידים ולא נותנים להם די אפשרות ללמוד, לחקור, לעסוק בעבודה עצמית. ועלינו להיזהר בידורן זה. לפרות הכל מטפר המפעלים בהם מסתמפים אנשים שלנו הוא עצום ובדרך-כלל הם מטלאים את התפקידי המפתח.

ליד הסכון למדעי היהדות נודעת חשיבות יתירה לסכון אחר, עתיק יומין, הוא הסכון למדעי המזרח, אשר בזמן האחרון טראה נטיה של הרחבה ופעילות. לסכון זה יש היום תפקידים בהיקף גדול מאוד. בראש וראשונה הוא למעשה המרכז היחידי בארץ ללימוד לשונות המזרח, בין אם אלה שפות סמיות, כולל תורכית, פרסית וכיוצא באלה, וכידוע בלעדית גם הערבית. חשיבות גדולה נודעת לפיתוח הסכון, על זה אנו שמים כעת את הדגש, על פנת לכלול בו שטח רחב מאוד הנקרא בשם המזרח החדש - לימוד תנאי החיים, ההתפתחות, הכלכלה וכו' של המזרח התיכון. וכאן החשיבות היא לא רק לגבי תלמידים שלנו כי אם גם לגבי תלמידים מחוץ לארץ. כן הוא חשוב לאנשי משרד החוץ, הבטחון ומוסדות אחדים המעונינים בשטח זה. יש גם לציין את ההתפתחות הניכרת שחלה במחקר עדות המזרח, בשטח זה עוסק הסכון למדעי המזרח עצמו בשיטות פעולה עם סכון בן-צבי לחקר עדות המזרח, שבראשו עומד נטיא הסדינה. כן אנו עושים כל מה שביכולתנו כדי לפתח ולקדם את מחקר התרבות, בייחוד האוטנות והדת, של המזרח הקרוב.

הסכון השלישי הוא הסכון למדעי הרוח הכלליים שגם בו ניכרת בזמן האחרון בתפתחות ניכרת. זהו אותו סכון שהוא למעשה "כל-בו" - מדעים קלאסיים, לשונות אירופיות וספרות אירופית, פילוסופיה, גיאוגרפיה ועוד.

הסכון הרביעי הוא הסכון לחינוך הכללל כשה מחלקות. המחלקה העיקרית היא חינוך תיכון ומטינריונים, וגם המחלקה לחינוך יסודי, בשיטות פעולה עם ממשלת ישראל. הבעיה הקשה בסכון זה היא בעיית פיתוחו של המוסד הנמצא בבית-הכרם, שעוד נצטרך לחשוב כיצד לבטטו.

אני שטח לציין כי כל החששות שהיו ביחס ללימודי היסוד, הנהגת הלימודים של התואר הראשון ב.א. בניגוד למ.א., אינם קיימים עוד, לאחר נתיון של שנים הגענו סוף סוף לביסוס מוחלט של כל המסגרת הזו על בעיותיה. ישנו כעת הסדר טוב מאוד לגבי לימודי היסוד ולימודי התואר הראשון, אנו הולכים לקראת ביסוס גם בתוכנית הלימודים לתואר השני ונדמה לי שבעיני זה הגענו לפתרון הבעיות המעשיות. השנה אנו מלבו בחוג חדש לגברי שנועד אך ורק ללומדים ליסודי התואר השני, והוא החוג לבלטנות כללית בהיקף עולמי, בלשונות שבה מיוצגים גם לשונות הודו-אירופיות וגם לשונות סמיות וגם לשונות אחרות שמחוץ למסגרות אלה. לחוג זה נודעת חשיבות רב גם בשטחים אחרים, שלא אוכל לפדס אותם ברגע זה.

מאד הייתי רוצה להפנות תשומת-לבכם לעובדה שבכסה וכמה סטחים אנו נמצאים בכי רע, ושוב בגלל חוסר כוחות הוראה. עובדה טבעית היא שעד היום... לא הצלחנו לסדרות כל הטאכטיקה לארגן את המחלקה לפסיכולוגיה שהיא חיונית מאוד לאוניברסיטה. עשינו טאכטיקה גדולים ובטיחות - לפעמים אכסטרונגנטים לגטרי - וכמעט הצלחנו לקבל חוקר בתנאים שאין להם תקדים, אבל בסוף לא עלה בידינו להוציא את התוכנית לפועל. לבסוף גם בנידון זה הגענו למסקנה: אם אין אני לי - מי לי? וכעת אנו שולחים כוחות חדשים להסתלסות בחוץ-לארץ, כוחות שבעזרתם נוכל בעתיד להקים את המחלקה.

אולם לגבי נקודה חשובה מאוד, בעיקר ביחס לפקולטה לטדעי הרוח, אנו נמצאים בכי רע. זהו דבר שנוגע לטדינה כולה, ואני מצטער שכה מעט נתנו את הדעת לבעיה זו שנקראת - בילת הספרים הלאומי האוניברסיטאי. אני חושב שהועדה הזאת צריכה להיות היוזמת לפתרון בעיה זו, מסנה צריכה לבוא לפחות הקריאה, שאין עוד להסלים כי במדינת ישראל לא תהיה ספריה לאומית. מאז ירדנו מהר הצופים נטשנו ספריה בעלת 600 אלף כרך, הגענו לכך שהתחלנו לרכז ספרים ב-12 בתים ולסדרות הכל הצלחנו לאסוף כ-400 אלף כרך, מהם המחצית עדיין נמצאים בארגזים והמחצית השניה בסימום בקיצור - אנו מוכרחים ומחוייבים ללא כל השהיה לבנות את בית-הספרים הלאומי האוניברסיטאי, ואני לנו אם לא נעשה זאת. אנו עושים כעת את התיכנון, זה גם כן עבודה הדורשת טאטץ גדול, אבל ודאי שאי אפשר לדרוש מהאוניברסיטה שבטבעים שהיא מקבלת מחוץ לארץ לכיסוי צרכיה הרבים תבנה את בית-הספרים הלאומי. כאן צריכים לבוא לעזרה גורמים מדיניים ומסודות אחרים שצריכים להשתתף בקנה מידה גדול. המפעל הזה יעלה לפחות 6 מיליון ל"י לסך 6 - 5 שנים, ואין כאן שום ברירה אחרת. כטובן שאנו הסגנו כספיים מחוץ לארץ, יש לנו לצורך זה כחצי מיליון דולר, אבל כל זה אינו מספיק.

האם לא מספיק כדי להתחיל? היו"ר ט. פרטיץ:

פרופ' טור: צריך לבנות לפחות שלב א' שיעלה כ-4 - 3 מיליון ל"י. זה נוגע גם לארכיונים ואוספים שלנו, למגילות הגנוזות הנמצאות בידינו, כל זה צריך לבית-הספרים הלאומי. הוא מוכרח להיבנות בכל התנאים, אין ברירה אחרת, אני חושב שועדה זו צריכה לזכור זאת יפה כשנגיע לדון בתקציב הפיתוח.

הייתי רוצה לומר כמה טלים על הפקולטאות האחרות, וזאת אעשה בקצרה. ראשית כל אני רוצה לשתף את לבכם ביחס להתפתחות הפקולטה לטדעי החברה וכלכלה על שמו של אליעזר קפלן ז"ל. היא התפתחה מתוך הסכון לטוציולוגיה וכלכלה של האוניברסיטה, כעת היא פקולטה עצמאית שלומדים בה לטעלה כ-400 תלמידים. יש התפתחות ניכרת בכמה סטחים, למשל בטכנון ליחסי עבודה וחקר העבודה, כולל תולדות תנועת העבודה היהודית והכללית הצלחנו להשיג כוחות מן החוץ, פרופ' זילברנר מארצות הברית וצוויג מאנגליה. הוא הדין לחוגים ליחסים בינלאומיים וטדע הטדינה, אלה סטחים המאפשרים הרחבה גודלה, אבל כבר היום אפשר לראות ולציין התפתחות ניכרת. הוא הדין לגבי כמה סטחים אחרים - סטטיסטיקה, כלכלה, סוציולוגיה ועוד. יש בדעתנו להכניס עוד שני מקצועות נוספים - טינהל ציבורי וראיית חשבונות. בינתיים גם הונהגו מקצועות יוצאות דופן בטובן מסויים, על ידי תרומות שנתקבלו מחוץ לארץ, כמו, למשל, דינמיקה קבוצתית. נמצא אחד מהסוחרים שלנו שהקציב את כל כספו למפעל זה, חוג זה קם בראשותו של ד"ר הרטן.

אשר לטדעי הטבע לא ארחיב את הדיבור עליהם, כי זה ענין שאי אפשר להסביר במלים. אבל כמה שזה נראה לא טבעי, דווקא בתנאים הקשים של ירושלים, בתנאי מלחמה מתמדת על ציוד, כוחות הוראה, מעבדות, נתגלה כוח יצירה מופלא שניכר בפקולטה לטדעי הטבע. זה, הייתי אומר, אחד טבעת פלאי העולם. וזאת אינני אומר בטפי כי אם בטם אורחים מחוץ לארץ שביקרו באוניברסיט, שהזמנו אותם כדי לקבל חוות-דעת מפיהם. אחד מהם, פרופ' בלקט שקיבל פרס נובל לא סזון, אחד מגדולי אנשי הטדע בפסיקה, ואחד מהמטטיקאים הגדולים, פרופ' הרדס, מכולם קיבלנו אותה חוות-דעת, טיס בה שני צדדים: פליאה על האפשרות לעבוד בתנאים אלה והסתומטות על ההיסגים היוצאים מן הכלל, כולל את הפלא הגדול שדווקא נערים ישראליים

הם הנושאים בעל הגדול הזה של מחקר ואני מתכוון ביחוד לפיסיקה עיונית, פיסיקה גרעינית ופיסיקה של המצב המוצק. בטוסדות המרכזיים שלנו, כמו בוועדה האטומית, אנשים שלנו תופסים לא רק את המסורות בראש אלא את המסורות הטכריות. פרופ' ברגמן ורקח עומדים בראש הוועדה האטומית, פרופ' סטבורסקי עומד בראש המועצה המדעית, ויש להוסיף על כך שקיים שיתוף פעולה הרטוב עם הטכניון, עם מכון וייצמן וטוסדות מטסלה. מספר התלמידים בפקולטה הוא 800.

הוא הדין בנוגע לשטחים אחרים של מדעי רוח מטס. אין צורך להסביר על מה האוניברסיטה שמה דגש, כי הרי ידוע שהעיקר הוא חקר הארץ וגילוי אוצרות הטבע. כאן בראש וראשונה אני רוצה להזכיר את המחלקה הגיאולוגית, על ידה נפתחה מחלקה לפטרולוגיה וטינולוגיה שנפרדה מהמחלקה לגיאולוגיה. אלה טוסדות העוסקים בחקר הנגב, בשיתוף פעולה עם המחלקה הגיאולוגית של הטסלה. פרטטוריים שלנו עומדים בראש כל המפעל הזה של חקר הטקיף הנעשה בנגב בחקר המים והנפט.

ברצון הייתי רוצה לציין את ההתפתחות הטזהירה - וזה מתבלט מטנה לטנה - של אותו מכון טנוסד רק אחרי מלחמת השיחרור וכעת הפך להיות אחד הטוסדות המרכזיים, הוא המכון לגיאוגראפיה. הוא כעת מכין מפעל ציבורי עצום - אטלס ישראלי. בפעם הראשונה יהיה לנו באטת סיפוי אמיתי של הארץ בשביל הציבור הרחב, אטלס שיקיף את כל השטחים של הגיאוגראפיה הפיסיית, ויהיו בו גם פרקים ביסטוריים חשובים. נוסף על כך מכין המכון ספר לימוד טקיף לגיאוגראפיה ישראלי, שיהיה חשוב סכל הבחינות.

לא אתעכב על השטחים שהם ידועים, כביאולוגיה, בוטאניקה וזואולוגיה, שהם טוסדות מרכזיים טאד באוניברסיטה ומפתחים עבודות מחקר. בזמן האחרון התפתחו מחלקות נוספות - לפיסיולוגיה של הצמחים, בראשותו של פרופ' אבן-ארי, מחלקה הפורחת כעת והעוסה בסיונות לגדל צמחיה מיוחדת לארץ ישראל היכולה להתפתח בשטחים טחוטריים, צמחים הניזונים טקרבי הטטט בעיקר; וכן המחלקה לחקר הדגים, שדוטני ידועה לכם היטב.

הוחלט להנהיג לימוד של תואר ראשון במדעי הטבע, במדעים הביאולוגיים, וגם תואר, אגר' במדעי החקלאות, כך שפעתה ואילך אגרונום טוסחה ילמד 5 שנים ואילו מי שרוצה לקבל רק את התואר הראשון יוכל לגטור אחרי שלש שנות לימוד - שנה וחצי בינוסלים ושנה וחצי ברחובות, ואחר כך קיץ של הטלטה.

הדבר השני שהייתי רוצה לציין הוא ההתפתחות הניכרת במחקר בכלל, הודות לכטה וכטה תיקונים ואפטריות. ראשית כל הודות לעזרת האגודה לקרנות מחקר, וקרנות שונות אחרות טאנו יכולים להעזר בהן, ביחוד קרן פורד וקרנות בארצות הברית. נוסף על כך ברצוני לציין כי הוקמו טוסדות בעלי חשיבות גדולה, טוסדות לפירטוטיים במדעי הטבע.

לבסוף אזכיר את הפקולטה לחקלאות, זוהי הפקולטה היחידה שמקומה ברחובות ולא בינוסלים. שם היא פועלת בשיתוף פעולה עם תחנת הניזונות הטטטלתית, יש בה התפתחות מטטית, אמנם הדרגתית אבל ניכרת טאד בטנתיים האחרונות, אפילו בטנה האחרונה. זה נוגע לשטחים כמו פלחה, מטעים, לול, החי, חקר הקרקע, ומתפתחים דווקא שטחים שהוזנחו קודם. מטפר התלמידים הולך וגדל, ברגע זה לומדים כ-150 תלמיד. צריך גם לזכור כי בפקולטה זו מתקיימים קורסים לחקלאים, על כן נדמה לי שיש תקווות רבות לגבי התפתחות הפקולטה לעתיד לבוא.

כטה מלים בנוגע לפקולטה לרפואה, תפארת האוניברסיטה, ושהיא מוחזקת על ידי האוניברסיטה ועל ידי הדסה, אבל העול יותר ויותר עובר על האוניברסיטה, זוהי התפתחות הדרגתית אמנם אבל עובדתית. ישנה התפתחות ניכרת בכל שטחי הרפואה - הפרה-רפואיים, הפרה-קליניים והקליניים. הייתי טאד שטח אילו יכולתם לבקר בטכונים שלנו לבקטריוולוגיה, פרטקולוגיה, פיסיולוגיה, חקר הסרטן, חקר ההורטונים, יש כבר גם מחלקה לפסיכיאטריה ושני בתי ספר נוספים שנפתחו הטנה - לרופאי סיניים ולרוקחות. כעת עומדים לפתוח עוד מחלקה, לרפואה מטפטית, שתעבוד בשיתוף פעולה עם גורמים טחוץ לארץ ועם הטטרה.

אשר למספר התלמידים בפקולטה לרפואה באוניברסיטאות גדולות ביותר בעולם אינם מקבלים יותר מ-60 - 50 תלמידים לשנה. הטענה לוחצת עלינו ביחס למספר התלמידים, אבל יש בטענה זו חילוקי דעות - יש אוטורים שיש בארץ יותר מדי רופאים ויש אוטורים - פחות מדי, יש סטטיסטיקות טובות ויש מה שביקראו: חזון לעתיד. לא מכנס לכל הפרטים, אבל בסופו של דבר החלטנו שברגע זה יש הכרח להרבות במידה הטכניטלית המטטרית, וזה בשבילנו מאמץ עצום, מפני שכל הלימודים הרפואיים קצורים בטעבודות ומכשיריהם, אף על פי כן, לאחר חישוב מדויק של המציאות, ומתוך הרצון לקלוט תלמידים שכבר החלו את לימודם בארצות חוץ ורוצים להמשיך בארץ, הגחלטנו שהנה הבאה לקבל עד 70 תלמיד לשנה.

בראשית דברי אטרתי שכל האעולה של האוניברסיטה בעשית בשלשה שטחים - הוראה, השכלה ומחקר. אשר למחקר, ברצוני להודיע לכם כי חל שינוי גדול במשך השנה-שנתיים האחרונות בכיוון של פעילות יוצאת מן הכלל. אחרי שנים רבות של סבל, נטישת הר הצופים, הסתגלות לתנאים, הגענו לאיזה סטגנציה ידועה, למדנו איך לחיות בתנאים אלה. אנו מפורזים ב-50 בתים בירושלים, מחציתם ישנים.

אבל אנו מצויים לפעול גם בעוד כיוון, שהזכרתי אותו לעיל, פרט להוראה ומחקר, וזהו ענין ההשכלה הכללית לעם. פועלת אצלנו מחלקה מרכזית להשכלה לעם שסתמפת פעולה עם מוסדות שונים בארץ. ראשית כל יש לציין את הפעולה בבתי-ספר גם הים לפיניהם, הכוונה היא למכונים זמניים, או בתי-ספר הכלטדים בערבים, או מחזורי הרצאות, או השתלמות אקדמטית וכיוצא באלה. כל הפעולה הזאת נעשית בשיתוף פעולה עם משרד החינוך או עם המרכז לחינוך ותרבות של המטרות העובדים, למשל בית-הספר הגבוה לפועלים, בית הספר לטדעי החברה בתל-אביב, בית הספר הקיים לאנשי משרד החוץ והבטחון. אנו מפורזים הרצאות בכל רחבי הארץ, כולל קיבוצים ומושבים, ביחוד במודעי הקיץ. המרכז להשכלה לעם טפת פעולה לא קטנה אבל הוא טעון הרובה נוספת ועומדת השאלה - איך להפכו למרכז של פעולה בקנה-מידה גדול להשתלמות והשכלה אקדמטית בכל רחבי הארץ.

כעת אעבור לענינים פרטיים הנוגעים לתקציב. מה שקרה בשנה הקודמת ביחס לתקציב ידוע לכם, לפי דעתי היה זה טעט אסון בקביל האוניברסיטה, על כל פנים צרה גדולה, ואני מתכוון לקיצוץ בתקציב. התקציב קוצץ בשני כיוונים - גם בתקציב הטוטף וגם בתקציב הפיתוח. התקציב של השנה שעברה הועמד על 5 מיליון ל"י, מהם הטעמלה נתנה 1,950,000 ל"י כולל בית-ספר קטלן. מה שנוגע לתקציב לשנת הכספים הבאה, אנו מושבים שהמינימום יכול להיות סכום של 6,480,000 ל"י, וזה כולל התיקרות וציוד. היום בפקולטה לטדעי הטבע, לרפואה ולחקלאות בעיית הבעיות היא הציוד. הטדע המדרוני מתחדש ומחייב בהלסט רכיסת ציוד, שאם לא כן אין טדע, אין חינוך, אין כלום. בשנה הקודמת עמדה השאלה לסגור או לקיים המחלקה לפיסיקה, כולל פיסיקה גרעינית, שטום שחסר לנו מכשיר אחד שבלעדיו לא עוסקים בפיסיקה. זה היה ההונדרגראף הידוע אשר עולה חצי מיליון ל"י. כיוון שאנו יודעים היטב את הטצב הכללי, אנו בנינו את הצעת התקציב על אותם דברים שהם הכרחיים בהחלט, שבלעדיהם אי אפשר לקיים את המוסד. מחוץ לסיגרה ההגדלה בטעיף ציוד צריכה להיות ב-100 אלף ל"י, זה נוגע באנתה מידה גם לסיכולים בטעבודות, ביחוד 210 אלף ל"י.

נוסף על זה ענין חינוכי ביותר מהוות המטרות הנוספות. מה שעשינו בשנה הקודמת אי אפשר לעשות טוב, לבטל מטרות בגלל חוסר תקציב. זה קל לוטר אבל לא לעשות, כי עדיין אנו מבקשים בעלי-מטרות מתאימים לטדעי הטבע, החקלאות או הרוח. אין אנו יכולים לקיים את המוסד בתנאים אלה, וזה מתבלט בכמה שטחים, אפילו בשטח זה כמו לשון עברית. יתר על כן, אנו מכשירים כוחות צעירים, נותנים להם אפשרות להשתלם, ובסוף אנו אוטורים להם: אין לכם מקום אצלנו, עזבו אותנו. וכבר עשינו די בנידון זה, כבר גרסנו סמפיק אנשים. 36 מטרות לא יכולנו למלא בשנה הקודמת בגלל חוסר תקציב. הסכום שהוא הכושי, אבל לא טכניטלי, הוא סכום של 140 אלף ל"י לשנה, וזאת כדי לקיים אותם דברים שבלעדיהם אנו מושבים שאי אפשר לצערי אין לנו אותו אומץ-לב לוטר פעם בהחלטיות - כך אי אפשר להמשיך. כל הסעיפים האלה הנוגעים לציוד, מטרות, כל הכרוך בטעבודות סתמטיים בסך כל של 450 אלף ל"י.

סעיף טיוחד טהורה הפקולטה לחקלאות. את החלטנו להרויב את הפקולטה, להכניס ליטודים של תואר ראשון, לפתח סטחים כטו לול, חי, טטעים, סטחים הדורשים ציוד, אינוונטאר, וגם כוחות הוראה חדשים, הרי יש צורך בתקציב ניכר למדי, עוד יותר טובן הדבר אם הסדור הזה בטחלקות חדשות, כמו רוקחות ורפואת שיניים, מחלקות שקיבלנו לגביהן התחייבות לפתוח אותן.

כן אין לשכוח שעוד דאגה טוטלת עלינו ואנו צריכים לפעול מלטהו גם בכיוון זה - פעולות טיביטליות בקטר לסטודנטים. כידוע הולך ונבנה טיכון הסטודנטים. ברגע זה יש 3 טיכוניס חדשים שברמים לעין - הבנין בקריית טטואל, שנבנה על ידי שוחרי הטוניברטיטה למען הסטודנטים; הבנין בקסטון, לסטודנטיות; לאחרונה קיבלנו טתנה טפוארת, את חוות הליטוד של טועצת הפועלות בתלפיות. בזו האחרונה יוקם הטכון לחקלאות ההר ויהיה גם טיכון לסטודנטים. מלבד זאת אנו טתחילים בטפעל בניית טיכון הסטודנטים בקריה, בעזרת יהודי ארגנטינה ודרום אפריקה. כרגע יש כ-400 טקוטות בשביל סטודנטים - 160 בקריית טטואל, כ-100 בקסטון וכ-70 בחוות-הליטוד. יהיה גם צורך להגדיל בהכנה את התקציב שלנו, כי חשבנו שנצטרך להכניס טכום של כ-20 אלף ל"י למפעל הטיכון נוסף לסכומים שנותנים שוחרי הטוניברטיטה. למעשה שוחרי הטוניברטיטה זהו כיום טוסד למען הסטודנטים.

בפרטים שטרנו בהצעת התקציב שנגיש לוועדה יתברר לכם טטיגיטום ההגדלה שאנו דורשים, בטכום של 1,480,000 ל"א, הכרחית לטיילוי הצרכים הדחופים ביותר, טחוץ לאותם דברים שהם כפרוייקטים לעתיד לבוא. את הפירוט הסדוייק של הצעת התקציב אעביר לחברי הועדה.

טפעתי לאחרונה טחוגי הטטטלה שכאילו יועמד תקציבנו על אותו טכום של הטנה הקודמת, פלוס התיקרות, ואני רוצה להודיע שאנו בטום פנים ואופן לא נשלים את כך, זה לא יתכן מפני שהטוניברטיטה לא תוכל להתקיים בתנאים אלה. אותו דבר אוכל לוטר בשם הטכניון, רב אלוף דורי אשר לי טאי אפטר להטטיין בצורה כזו, וגם לא יתכן שבכל טנה אנו בערוך מלחמה שנמשכת 6-7 חודשים, מלחמה הטעניקה אותנו, את טטרד החינוך וטטרד האוצר. לפי דעתי טיטה זו פפולה. אני פונה אליכם בבקשה בפרצת לבדוק את הכל, לראות, ללטוד את הטצב אבל גם לפעול ולהביע את דעתכם בהקדם האפשרי.

היו"ר ט. פראיין: האם אפטר לבקש שתאמר לנו, בטוף דברייך, האם אתם טבעי-רצון טהרסה התרבותית של חניכיי בתי-הספר הטיכוניים שנכנסו לאוניברטיטה.

פרופ' טור: לפני כן ברצוני לוטר טלים אחדות על הגביה. כגון אני טגיע לנקודה שארטה לעצמי לפטר קצת את הטוניברטיטה. בחודש אפריל, לאחר מלחמה שנמשכה 6-5 טנים, טירה הטטטלה לאוניברטיטה טטח קרקע ברחביה הכולל 630 דונם. אטכול שר הטוצר הוטיל בטובו לחתום על העברה זו. בשני ליוני נתקיים הטקט של עליה על הקרקע והוטחה אבן הפינה. טחודש יוני ועד היום נעטו היטוליות הבאות: הטטח כטעט טולו הוטטר, הוקם אולס ההרמאות והטפריה למדעי הטבע - נוכל לחנכו ולהיכנס לתוכו טיד אחר פטח - כטעט וטוטנות כבר 6 טעבדות, למעשה אלה הם 6 בתינים, לבוטניקה ופטטיקה ואנו טתחילים בטטטטיקה; הולכים ונכניס הטכניס לחיטיה ולמדעי הרוח; טתחילים בטבוע הבא בבנין בית-ספר קטלן ובנין לוי למדעי האברה והכלכלה; תוכלו לראות בטקום את שדרות טגנס בטלוג היקפן, הגן הכוטני הולך ונעשה; כן נבנה הפלנטריום, שהו טרוסה של יהודי בשם ויליאמס, וטתחילים לבנות את טצפה הכוכבים בטקום זה חלק גדול מהטטטיס הם תרוטות טחוץ לארץ. כעת טתנהלת טגבית גדולה בטוץ לארץ, ביחוד בטפריקה ובאנגליה, למען קריית הטוניברטיטה. עם זאת אני רוצה לציין את עזרת הטטטלה, ביחוד בעניני עבודה.

עם כל ההתקדמות הזאת קיימת בעיה, שכולי תראה טורה בעיניכם, והיא בזאת - טטוכרחים לעבור לקריה או לא לעבור. מי אפטר שהסטודנטים יטטעו טיעור אחד שם, טיעור טני בטטילא וטייעור שלישי בטטולר. לכן הטעברה טוכרחה להיות טהירה, היא אינה יכולה להטטך זמן רב. אני טתכוון לתחילת טנת הליטודים הבאה, אז טוכרחה חלק הטוניברטיטה לעבור לקריה החדשה. נצטרך להחיש בטידה יוצאת טן הכלל את הבניה בטקום. והדבר השני - בניית בית-הספרים הלטוטטי הטוניברטיטטי שהו הכרח לאוניברטיטה, הכרח למדינת ישראל. הטטטלה תצטרך לתת את דעתה על טאלת פיתוח הטוניברטיטה בתקציב הפיתוח, וכגון טעטוד טטלה זו - להחיש את הקטת הקריה. אני רוצה להגיד שגם

תורמים בחוץ לארץ ברגע שבאים אלינו שאלתם הראשונה היא - מה עושה ישראל?
מדוע רק אנו? קשה מאוד להטביר זאת, ואם יש תשובה למישהו אסמח לטעו.

לשאלה האחרונה של היו"ר, קודם-כל ברצוני
לציין את הדברים הבאים: אין ספק שחל שינוי לטובה בשנה זו, בהשוואה לשנים
קודמות, ומינני יודע איך להטביר זאת. החומר שבכנס ללימודים השנה הוא
יותר טוב מאשר בשנים קודמות, אבל כמובן עדיין הסורים שלצד סתובונים
בהרבה מקרים על רמה נמוכה של התלמידים. אולם בכל זאת ברור שיש הטבה ניכרת
והיא מתבטאת בשני דברים. ראשית כל, ההתענינות הגדולה בלימודים;
אין אותם טעות יוצאים מן הכלל שהיו קודם - לאחד חסר זה, שני בא ס' צבט,
שלישי בא סהטעברה, ואנו היינו צריכים להביא את הדברים האלה בחשבון.
קודם היינו גם מתלבטים בנוגע לתלמידים שבאו עם תעודות מחוץ לארץ, בפילוח
מאמצות אשר הלימודים בהן לא איפשרו השתלבות סלמה בלימודי האוניברסיטה.
שנית, יש הטבה מבחינת הידיעות, אבל עדיין לא מפסיקה, כאן יש צורך במקירה.

היו"ר ש. פרטיץ:

אני שואלת מהו המטען השכלי, הידיעות
שסביביתם אתם בוגרי בית-הספר התיכון; האם,
לטפל, ידיעותיהם פתוחות סלמה של סטודנטים מחוץ לארץ הבאים ללמוד
באוניברסיטה?

פרופ' סוזר:

בנדאי שאין רמת תלמידיו נופלת מזו של
בוגרי בית-הספר התיכון בחוץ לארץ, ונדאי
אינה נופלת מזו של תלמיד אסריקני. אני רוצה לציין כי מספר המצטיינים הוא
גבוה עד כדי הפתעה. יש הרבה תלמידים שכבר בשנתם השניה ללימודים מתברר
שהו חוסר יקר, הם מצטיינים, מתפתחים ומגיעים לתוצאות יוצאות מן הכלל.
יש סטחים שסביביתם אומנו לידי התלבטות, לטפל המכון לפתטטיקה. המצב בו סוזר,
זהו אחד הסכונים הספורטסים ביותר בעולם, יש לנו כוחות די מזהירים, וסדי
שנה בשנה יש שורה של תלמידים שאיננו יכולים לקלוט בסגל המקדמטי, והיוף
הוא שהם יוצאים לחוץ לארץ. הוא הדין לגבי המכון לפסיקה ועוד כמה מוסדות
אחרים בסדעי הרוח. אם היה מעט אמיסטבט בפתטטיקה שיצה לחוץ לארץ, הוא הפך
להיות אחד מגדולי הפתטטיקאים ומיננו רוצה כבר לחזור.

היו"ר ש. פרטיץ:

אנו עוברים לטאלות.

ש. כפרית:

(1) מהי המטכורת של פרופטור?

(2) מהו גודל המסיפנדיה סטטודנט סקבל?

(3) מהו אחוז העולים ומה אחוז הבנות בין
הסטודנטים? אנו שמענו שמתקבלים תלמידים לפני שירותם בצבא, בפקולטה לרפואה,
כי הצבא מעוניין שיבואו רופאים אליו והייתי רוצה לדעת האם נכון הוא שבנים
ובנות מתקבלים לאוניברסיטה לפני שירותם הצבאי.

(4) כמה תלמידים לומדים בחוג לאידיש?
הייתי רוצה לקבל פרטים על המכון לאידיש, כי זהו דבר שבגולה נתקבל בטעם
אחר מאשר מצלנו.

י. טיטלבוטסי:

הרבה זמן לא היה לי מושג איך נראית
האוניברסיטה, כל זמן שלא ראיתי אחד, אבל
כאשר ראיתי התברר לי הטרחק והדמיון בין האוניברסיטה שלנו לאוניברסיטאות
מחוץ לארץ, ראיתי איך יכול אדם לשבת וללמוד מתוך רוחה ושפע. יש אוניברסיטאות
קטברייג ואוכטפורד לטפל, בהן יש לכל תלמיד חדר מיוחד ועוזר מיוחד
ומפריה וכל המפטרונות ללימוד - מנוחה, סקט, ספורט; נוסף לכל אלה-סטטיטנדיות
רבות הנותנות לתלמידים אפשרות ללמוד מתוך אי-דאגה, להיכנס לתוך הלימודים
בראש ורגלים. עד כדי כך מצריך להזכיר להם באמצעים סלאכרותיים שיש עולם
אחר מחוץ לעולם הזה. זה רק טראה על המצב של האוניברסיטה שלנו, על חיוניותה

ואנו יכולים לתור לעצמנו לאיזה הישגים יכול להגיע יהודי בתנאים בלתי נוחים אלה. אבל כדי להבין את הדברים היטב אשאל ספר שאלות.

כשנשאלה השאלה על תלמידי בית-הספר התיכון, מהו טענם הכללי, צריך היה להזכיר עוד כמה דברים. ראשית כל, שלא כל תלמיד מגיע לאוניברסיטה, על פי רוב מגיעים או הטכניונים או בעלי אפטריות כספיות. שנית, אין הם באים לאוניברסיטה בגיל 18, סוף לאחר סיום לימודיהם התיכוניים, כי אם לאחר הצבא, כלומר לאחר שנתיים וחצי נוספות של התבגרות, ויש לזה מסמעות חשובה בהתפתחות הצעיר. לי נראה שהנקודה החלשה היא בסדעי הרוח וביחוד בסדעי היהדות. ההתקדמות שחלה הסנה בסדעי היהדות אין היא התקדמות השווה לזו שהושגה בטקצועות אחרים, שהם טובלים בהיקפם, כמו רפואה ועוד. כי הפקולטה לסדעי הרוחה פתוחה, אין בה כל הגבלות, לכן ההתפתחות שלה אינה פרופוזיטיבית להתפתחות בפקולטאות טובלות בקליטתן. לי נראה שהשטח הזה של סדעי היהדות בבית-הספר התיכון טעון טיפוח מיוחד, יש להעלות את הרמה ואולי זאת תוכל לעשות האוניברסיטה. אם זה יהיה על ידי שיעורים מיוחדים לסורי בית-הספר התיכון, או עידוד החיבור של ספרי לימוד, או בדרכים אחרות, טכל מקום האוניברסיטה מצווה להתענינות בלתי פוסקת בשלב של החינוך הקודם שבלעדיו אין אפשרות של הטכניות ישירה.

מדוע ספר הפונים להוראה בבתי-ספר תיכון אינו עומד בסום פרופורציה להיקף הלימודים? הרוב מעדיפים עם דת טוקר, או עבודה אחרת, רק לא הוראה בבית-ספר תיכון. האם השאלה היא שאלת כללית או גם שאלה של הכוונה אגב הלימודים?

היו"ר ס. פרסיץ: או שזוהי שאלה חומרית?

י. סטילבסקי: אינני חושב שחוקר בתנ"ך שסתכר יותר מאשר סורה. הרגשתי היא שפאז חדל זרם הטכילים מהגולה לבוא, טאז פסקו להגיע אנשים אלה וללמד את הטקצועות היהודיים, כגילו נלמדים הם כשאין בהם רוח חיים. הטקצועות היהודיים בבתי-הספר התיכון נלמדים כטקצועות טמים. השאלה היא, כיצד האוניברסיטה יכולה להאזינות את הטטחה אשר כוחותיו נולדלו טאז פסקה העליה הטכילה טארצות כמו פולין ואחרות?

שאלתי הבאה היא ביחס לפקולטה למשפטים. טטעתי טיסט השנה פחות תלמידים, אבל הייתי טטח לטטוע טילו צעדים חוטבת האוניברסיטה לעשות לביוון הפקולטה הזו.

אשר לסדעי החקלאות; כטובן טיסנה עליה ניכרת, אבל ברור לכל שההכפלה הזאת אינה עומדת בסום פרופורציה להתפתחות הטסקית הטוטפת של הטדלינה, אינה עומדת בהתאמה לתוכנית 7 הסנים של בנין הטסק היטראלי. טבנה כלכלת הטדינה צריך להיות טוטת בעיקר על חקלאות, ובאופן טקביל על תעטיה, זאם לתעטיה יש טכניון וחלקיה טטדעי הטטבע, אשר טכנינים את הקדר הטקצהעי, הרי כל טטח החקלאות הוא ענין טיוחד לפקולטה זו. לכן דוטני טגם ההכפלה אינה עומדת בסום פרופורציה לצרכים, והרטיה - בוברי הפקולטה אינם מגיעים לטסק אלא נטפגים לתוך הטכנה של הטניטליגנציה החקלאית. ובודאי טבטטח זה אין תקווה להיבנות טכוחות טחוץ לטריך, טטני טהבעיות שלנו הן טפציפיות, טפני טחקלאות הטניטטיבית היא טיוחדת בטינה בארץ. לכן שאלת הרחבת הפקולטה לחקלאות היא טטס גורלית וגורליותה אינה נופלת מחטיבותה של הפקולטה לרפואה.

אשר לפעולת הטרכוז להשכלה לעם, הייתי רוצה לטטוע כיצד האוניברסיטה טגיעה אל טכבות העם טאינו בטצא בין כתלי האוניברסיטה.

היו"ר ס. פרסיץ: אנז חפצה להודות לפרופ' טזר ובדצוני לבקטו לטטור לנו את התזכיר בנו. להצעת התקציב לטנה הבאה.